

Zakład Przechowalnictwa i Przetwórstwa
Owoców i Warzyw

Metodyka

OZNACZANIA ANTOCYJANÓW W OWOCACH ŚWIDOŚLIWY

Autorzy:

dr inż. Monika Mieszczakowska-Frać

dr inż. Jarosław Markowski

dr inż. Dorota Kruczyńska

Opracowanie przygotowane w ramach **zadania 1.4**

„Nowe gatunki dla poszerzenia i zróżnicowania produkcji roślin ogrodniczych, w tym żywności funkcjonalnej”

Programu Wieloletniego:

„Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego”
finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Skierniewice 2016

Spis treści:

1. Wstęp
2. Cel zadania
3. Opis metodyki oznaczania antocyjanów w świdoliwie
  - a) Przygotowanie próbki – ekstrakcja analitu z matrycy
  - b) Analiza chromatograficzna (HPLC)
4. Walidacja metody chromatograficznej
5. Wnioski
6. Literatura

1. Wstęp

Coraz większa świadomość konsumentów sprawia, że coraz chętniej sięgają oni po rzadko spotykane w Polsce gatunki owoców, które często są bardzo bogatym źródłem bioaktywnych składników, między innymi antocyjanów i kwasu askorbinowego. Wiele badań potwierdza korzystny wpływ antocyjanów w żywieniu człowieka (Wang i in. 1997; Kong i in. 2003; Matsumoto i in. 2005; Mazza 2007) i ich zdrowotny efekt: stabilizacja kolagenu, zwiększanie przepuszczalności naczyń krwionośnych, ochrona wzroku (Bridle i Timberlake 1997; Antal i in. 2003; Heinonen 2007). Niestety biodostępność antocyjanów jest mała (Antal i in. 2003; Mazza 2007), dlatego też bardzo ważne jest, aby w codziennej diecie znalazło się dużo owoców bogatych w antocyjany.

Kwas askorbinowy natomiast, dzięki właściwościom przeciwutleniającym wpływa na prawidłowe funkcjonowanie ludzkiego organizmu, przede wszystkim przez podnoszenie odporności i działania przeciwinfekcyjnym.

2. Cel zadania

Celem zadania było opracowanie i walidacja metody chromatograficznej oznaczania antocyjanów w owocach świdoliwy.

3. Opis metodyki oznaczania antocyjanów w świdoliwie

a) Przygotowanie próbki – ekstrakcja analitu z matrycy

W celu otrzymania jednorodnej próbki analitycznej, owoce świdoliwy zostały rozdrobnione w stanie zamrożonym w malakserze z użyciem suchego lodu (stały ditlenek węgla).

Naważki 5 g, 10 g i 20 g rozdrobnionych owoców homogenizowano przez 2 minuty w 50 ml metanolu, następnie wirowano przy obrotach 10 tys. G przez 10 minut. Otrzymany supernatant sączono na sączku jakościowym i rozcieńczono 1:3 buforem octanowym (solwent A). Przeprowadzono ekstrakcję antocyjanów z owoców świdoliwy stosując 3 poziomy stężenia metanolu: 60%, 70% i 80%. Doświadczenie przeprowadzono na odmianie 'Prince Williams' z sezonu 2015. Przeprowadzono 3 ekstrakcje próbki dla każdego poziomu stężenia metanolu i naważki. Najniższe wartości analizowanych związków otrzymano po zastosowaniu do

ekstrakcji 60% metanolu (Tabela 1). Nie stwierdzono istotnych statystycznie różnic w zawartości antocyjanów w zależności od wielkości naważki próbki (Tabela 2). Jednak wyniki otrzymane z ekstrakcji naważki 20 g obarczone były największym odchyleniem (około 10%). W dalszych badaniach do ekstrakcji związków antocyjanowych z owoców świdośliwy stosowano 70% metanol i naważkę 10g.

Tabela 1. Wpływ stężenia roztworu ekstrahującego na wydajność ekstrakcji antocyjanów z surowca świdośliwy [mg/kg]

stężenie metanolu	gal-c	gluk-c	ara-c	ksyl-c	Suma
60%	482,3a	87,6a	37,8a	31,8a	639a
70%	614,3b	108,8b	46,9b	39,4b	809b
80%	662,6c	114,5b	49,1b	41,8b	868b

Wartości średnie oznaczone tymi samymi literami w kolumnie nie różnią się istotnie (test HSD Tukeya, $\alpha = 0,05$, $n=6$). Skróty: gal-c – galaktozyd cyjanidyny, glu-c – glukozyd cyjanidyny, ara-c – arabinozyd cyjanidyny, ksyl-c – ksylozyd cyjanidyny.

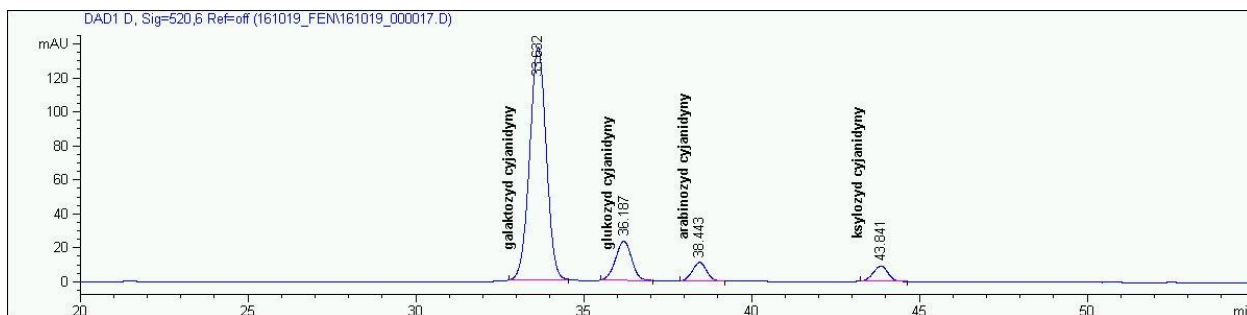
Tabela 2. Wpływ naważki próbki na wydajność ekstrakcji antocyjanów z surowca świdośliwy [mg/kg]

naważka	gal-c	gluk-c	ara-c	ksyl-c	Suma
5 g	630,5a	110,6a	47,2a	42,6a	831±15a
10 g	614,3a	108,8a	46,9a	39,4a	809±36a
20 g	611,7a	110,5a	46,6a	39,7a	808±82a

Wartości średnie oznaczone tymi samymi literami w kolumnie nie różnią się istotnie (test HSD Tukeya, $\alpha = 0,05$, $n=6$). Skróty: patrz Tab. 1.

b) Analiza chromatograficzna (HPLC)

Rozdział prowadzono na kolumnie Synergi Fusion-RP 80A (250 mm x 4,6 mm; 4 μ m) z prekolumną. Warunki elucji były następujące: przepływ 0,5 ml min^{-1} , temperatura 25 °C, długość fali 520 nm, faza ruchoma składa się z 10,2% kwasu octowego w 2mM octanie sodu (solwent A) i acetonitrylu (solwent B). Analiza HPLC była prowadzona w przepływie gradientowym: 0–20 min, 3 % B; 20–40 min, 17 % B; 40–65 min, 40 % B; 65–68 min, 90 % B; 68–72 min, 90 % B izokratycznie; 72–73 min, 0 % B. Rysunek 1 przedstawia rozdział analizowanych antocyjanów wyżej opisaną metodą chromatograficzną. W świdośliwie zidentyfikowany zostały następujące związki antocyjanowe: **galaktozyd-**, **glukozyd-**, **arabinozyd-** i **ksylozyd cyjanidyny**. Wyniki zostały obliczone według krzywej wzorcowej standardu galaktozydu cyjanidyny i wyrażone w mg/kg.

Rysunek 1. Przykładowy chromatogram rozdzielania antocyjanów w świdoliwie.

4. Walidacja metody chromatograficznej

Wyznaczono następujące parametry walidacji:

Zakres stężeń substancji, w którym metoda daje wyniki badań proporcjonalne do stężenia substancji.

Liniowość czyli wyznaczenie krzywej regresji $y = ax + b$, a do oceny liniowości wykorzystano współczynnik korelacji R_2 , współczynnik ten nie może być mniejszy niż 0,999. Liniowość wyznaczano na 11 poziomach wzorca substancji, a każdy ze wzorców analizowano 3-krotnie.

Granica wykrywalności (LOD) czyli najmniejsza zawartość substancji, którą można wykryć z 95% pewnością statystyczną (wzór 1).

Granica oznaczalności (LOQ) czyli najmniejsze stężenie substancji, które można oznaczyć z dopuszczalną precyzją i dokładnością w ustalonych warunkach badania (wzór 2).

$$\text{LOD} = 3,3 \cdot \text{Se}/a \quad (1)$$

$$\text{LOQ} = 10 \cdot \text{Se}/a \quad (2)$$

Wzory opierają się na odchyleniu standardowym oraz nachyleniu krzywej kalibracji, przedstawiającej zależność odpowiedzi detektora od stężenia analitu.

Precyzja aparatury: 6 -krotne nastrzyknięcie tej samej próbki i wyznaczenie względnego odchylenia standardowego (RSD).

Precyzja metody: 3 ekstrakcje próbki, 2-krotne nastrzyknięcie każdego ekstraktu. Analiza jednego dnia (intra-day), analiza przez 3 kolejne dni w takich samych warunkach (inter-day); parametr wyrażony jako RSD.

Powtarzalność: precyzja wyników uzyskanych w tych samych warunkach pomiarowych, wyliczona w oparciu o RSD (wzór 3).

$$u = \text{RSD}/\text{pierwiastek}(n) \quad (3)$$

Stabilność próbki: 6-krotna analiza tej samej próbki w dniu przygotowania oraz po 24 i 48 godzinach przechowywania w temperaturze pokojowej i w lodówce.

Odzysk: wzbogacenie próbki w standard zewnętrzny na dwóch poziomach 50% i 100%. 3-krotna ekstrakcja na każdym poziomie wzbogacania.

Tabela 3. Zestawienie parametrów walidacji metody chromatograficznej oznaczania antocyjanów w surowcu świdoliwy

galaktozyd cyjanidyny	
zakres stężeń	0,36-23,67 mg/l
Liniiowość	$y = 0,00882x + 0,15747$
R ²	0,999
LOD	0,96 mg/l
LOQ	2,90 mg/l

Tabela 4. Charakterystyka metody dla świdoliwy

świdoliwa 'Prince William'	galaktozyd cyjanidyny	glukozyd cyjanidyny	arabinozyd cyjanidyny	ksylozyd cyjanidyny	suma antocyjanów
zawartość mg/ kg	667,5	118,4	50,6	42,9	872,3
precyzja aparatury [RSD %]	0,62	1,32	0,55	1,05	0,64
precyzja metody intra-day [RSD %]	4,7	5,09	4,79	5,12	4,77
precyzja metody inter-day [RSD %]	8,43	8,5	7,95	8,75	8,43
powtarzalność [u]	1,92	2,08	1,96	2,09	1,95
stabilność (48 godz. T-pokojowa)	90,1	88,8	87,4	89,3	89,6
stabilność (48 godz. w lodówce)	96,8	95,6	95,5	96,2	96,1
odzysk [%]*		100,7			
odzysk [RSD %]		3,11			

*Ze względu na ograniczoną ilość standardów antocyjanowych odzysk został wykonany tylko dla glukozydu cyjanidyny, który jest zgodny z wytycznymi AOAC (średni odzysk dla stężeń analitu poniżej 10 ppm powinien mieścić się w przedziale 80-110%).

5. Wnioski

- Opracowana metodyka jest przydatna do oznaczania antocyjanów w badanej matrycy roślinnej jaką jest świdoliwa. Metoda charakteryzuje się wysoką precyzją zarówno aparatury jak i metody, RSD w przedziale 0,5-9%. Szacunkowe wartości wymagane dla precyzji w przypadku próbek biologicznych, żywności wynosi $\sim 2 \div 20\%$.
- Odzysk badanych związków bioaktywnych jest na poziomie 101%, a stabilność po dwóch dobach przechowywania w lodówce powyżej 95%.

6. Literatura

- Wang H., Cao G., Prior R.L. 1997. Oxygen radical absorbing capacity of anthocyanins. *J. Agric. Food Chem.* 45(2): 304-309.
- Koponen J.M., Buchert J., Poutanen K.S., Törrönen A.R. 2008. Effect of pectinolytic juice production on the extractability and fate of bilberry and black currant anthocyanins. *Eur. Food Res. Technol.* 227(2): 485-494.
- Matsumoto H., Takenami E., Iwasaki-Kurashige K., Osada T., Katsumura T., Hamaka T. 2005. Effects of blackcurrant anthocyanin intake on peripheral muscle circulation during typing work in humans. *Eur. J. Appl. Physiol.* 94(1-2): 36-45.
- Mazza G. 2007. Bioactivity, absorption and metabolism of anthocyanins. *Acta Hort.* 744: 117-126.
- Bridle P., Timberlake C.F. 1997. Anthocyanins as natural food colours – selected aspects. *Food Chem.* 58(1-2): 103-109.
- Antal D.S., Gârban G., Gârban Z. 2003. The anthocyanins: biologically-active substances of food and pharmaceutical interest. *Food Technol.*: 106-115.
- Heinonen M. 2007. Berry phenolics is there enough scientific evidence for nutrition and health claims? NHClaims seminar, 8-9 November 2007, Helsinki, Finland.